Incipiunt capitula in tractatu de virtutibus.

Presens opus habet quinque partes principales.

Prima est de virtute in communi.
Secunda de tribus virtutibus theologicis.
Tercia de quatuor virtutibus cardinalibus.
Quarta de donis.
Quinta de beatitudinibus.

Prima habet .xii. capitula.
In primo ostenditur quod expediat virtutem commendari.
In secundo nomine virtutis notificatur.
In tercio descriptiones eius ponuntur et exponuntur.
In sequentibus capitulis virtus commendatur a quatuor et tripliciter commendatur.
Quinto ostenditur esse optimum presentis vite et bonitas aliarum rerum.
Sexto ostenditur esse nostrum proprium bonum et possessio libera et sufficiens.
Septimo ostenditur esse magne iocunditatis et magne dignitatis.
Octavo status virtutis assimilatur paradiso terrestri et celesti et ostenditur precellentia gaudii virtutis ad gaudium mundanum.
Nono tanguntur .viii. que faciunt ad gaudium virtutis.
Decimo commendatur virtus comparatione ad futura bona.
Undecimo auctoritate sanctorum doctorum.
Duodecimo a multiplici suo effectu.

Secunda pars operis principalis subdividitur in .iiii. partes.
In prima tangitur de numero et ordine theologicarum virtutum.
In secunda agitur de fide.
In tercia de spe.
In quarta de caritate.

De fide.

Tractatus de fide habet .xxx. capitula. In primo ostenditur quod necessaria sit virtus fidei.
In secundo ponuntur fidei descriptiones.
In tercio ostenditur quod una sit vera fides et ponuntur multa argumenta quod illa sit fides christiana.
In quarto fides commendatur.
In quinto tanguntur articuli fidei.
In sexto agitur de errore illorum qui negant deum esse.
In septimo de errore ydolatrie.
In quo primo ostenditur quid sit ydolatria. secundo tangitur de causis eius. tercio de speciebus. quarto error ydolatrie destruitur.
Octavo capitulo de principali errore manicheorum in quo auctoritates et rationes quibus ipsi innituntur primo eis subtrahuntur deinde ponuntur auctoritates et rationes quibus error ille recte destruitur.
Nono agitur de errore discernentium cibos.
Decimo de errore illorum qui dampnant patres veteris testamenti.
Undecimo de errore illorum qui dicunt veterem legem malam.

LANDES- UND STADT- BIBLIOTHEK DÜSSELDORF

Duodecimo tangitur de .iiii. erroribus circa animas.

Terciodecimo agitur de errore illorum qui ponunt animas esse angelos apostatas.

Quartodecimo de errore illorum qui ponunt duas animas esse in corporibus.

Quintodecimo de … humanis. errore illorum qui ponunt omnes animas simul esse creatas.

Sextodecimo de errore illorum qui ponunt animas de semine traduci sicut et …

Septimodecimo de errore … corpora. illorum qui ponunt christum non habuisse veram humanam naturam.

Octavodecimo de errore illorum qui condempnant iohannem baptistam. in quo tanguntur .xvi. que pertinent ad commendationem iohannis.

Nonodecimo ostenditur trinitas et equalitas personarum.

Vicesimo tanguntur sex errores pertinentes ad dei iusticiam et misericordiam. et destruitur primus illorum errorum. scilicet error qui negat filii dei incarnationem.

Vicesimoprimo agitur de errore illorum qui dicunt animam perire cum corpore in quo immortalitas anime probatur.

Vicesimosecundo de errore illorum qui negant corporum resurrectionem.

Vicesimotercio de errore illorum qui dicunt unumquemque posse salvari in sua fide

Vicesimoquarto de er… sub lege. rore illorum qui negant eternitatem pene

Vicesimoquinto tan… future. guntur tres errores et agitur de pena. illorum scilicet de errore qui dicunt quod nullum peccatum est veni… ale.

Vicesimosexto de errore … illorum qui dicunt quod quando dimittitur culpa dimittitur tota pena.

Vicesimoseptimo de errore illorum qui dicit quod suffragia ecclesie non prosint

Vicesimooctavo de causa … mortuis. sis error.

Vicesimonono de diversitatibus fidei in quo sex proprietates tanguntur que fidem reddunt commendabilem.

Tractatus spei. De spe.

Sex sunt capitula. In primo ponuntur descriptiones spei.

In secundo eius commendationes.

In tercio agitur de adiutoriis spei in quo distinguuntur .iiii. genera meditationum prima est directe in deum. secunda circa ea que pro deo agimus vel sustinemus. tercia circa dei beneficia. quarta circa sanctorum merita que subdividitur in quatuor species. quarum prima est respectu mediatoris. secunda respectu mediatricis. scilicet beate virginis. tercia respectu angelorum. quarta respectu omnium sanctorum ubi non agitur de secunda specie harum ultimarum considerationum nisi tantum habetur de misericordia beate virginis

In quarto agitur de hiis que spei adversantur. ubi tangitur de triplici confidentia mala et .iiii. causis desperationis.

Quinto agitur de rebꝫ ſperandis.
ubi beatitudo deſcribitur et tan
guntur .xii. quibꝫ cognoſcitur mag
nitudo future glorie. et de duode
cim fructibꝰ ligni uite. et multi
plici materia futuri gaudii. ⁊ de
differentia futuri gaudii ad pre
ſens. et de .xii. ſtellis que ſūt in co
rona ſponſe.
Sexto agitur de diuerſitate ſpei.

Tractatꝰ de | De caritate.

De caritate habet .xviii. capitl'a.
In pⁱmo caritas deſcribitur.
In ſcd'o commendatur.
In tercio agitur de hiis que incitāt
ad amandum deum.
Quarto tanguntur .vii. q̄ ad hoc ualent ut
aliquis ametur a deo.
Quinto agitur de m̄ amandi deum.
Sexto de diuini ſpeciebꝫ amoris.
Septimo de ſignis eius.
Octauo de hiis q̄ incitant ad aman
dum proximum.
Nono de hiis que incitant proximū
ut amet nos.
Decimo de modo amandi proximū.
Undecimo tangūtur ſpecies amoris
proximi et agitur de pⁱma ſcilicet de
amore parentum.
Duodecimo de amore int' uirū ⁊ uxo
rem. ⁊ tanguntur .vi. q̄ ad hūc amo
rem hominem inducunt.
Tercio decimo agitur de amore bonoꝝ.
Quarto decimo de amore inimicoꝝ
ubi tanguntur octo que ad hunc
amorem hominē inducunt.

Quinto decimo agitur de uera
amicicia ubi tanguntur .iiii. or
attendenda in electione amicoꝝ
et .xii. pertinentia uerā ad amici
ciam. Sexto decimo de ordine cari
tatis ubi diſtinguitur quadru
plex ordo eius.
Septimo decimo de hiis que adū
ſantur caritati.
Octauo decimo de gradibꝫ caritatis.
Tercia pars tractatus preſentis
operis ſubdiuiditur in .vi. par-
In pⁱma oſtenditur tes.
q̄d uirtutes .iiii. or dicuntur cardina
les et tangitur de numero earum.
In ſcd'a agitur de prudentia.
In tercia de temperantia.
In quarta de fortitudine.
In quinta de iuſticia.
In ſexta ponitur diuiſio uirtu
tum ſ' macrobiū.

Tractatus de De prudentia.

prudentia .vi. habet capitl'a.
In pⁱmo nomen prudentie diſtin
In ſcd'o prudentia deſ- guitur.
cribitur et oſtenditur quoni
prudentia uirtus ſit cū uideatur
ēē ſcientia.
Tercio agitur de diuiſis officiis
prudentie. ubi tanguntur .xii.
ſtulticie pugne ſpiritualis. In
.iiii. prudentia commendatur.
In quinto agitur de ſpeciebꝫ pru
dentie ubi pⁱmo triplex diuiſio
eius ponitur.
Secundo agitur de memoria et

obliuione.
Tercio de prouidentia. Quarto tangitur quedam diuisio prudentie. secundum senecam et distinguitur quadruplex ordinatio. quinto diuiditur prudentia in prouidentiam. circumspectionem. cautionem. docibilitatem. et agitur de illis et de docibilitate dupliciter.

Primo prout ad eam pertinet docere. et tanguntur duodecim que faciunt ad hoc quod aliquis debito modo doceat. et ea que doctor debet attendere in sua doctrina.

Secundo agitur de docibilitate prout ad eam pertinet addiscere. et tanguntur .vii. que ualent ad hoc ut aliquis addiscat bene.

In sexto de his que aduersantur prudentie. ubi tanguntur duodecim stultitie. illorum qui peccant.

Tractatus — De temperantia.

Tractatus de temperantia habet .xviii. capitula. In primo ostenditur ordo cardinalium uirtutum ad inuicem. In secundo nomen temperantie distinguitur. In tercio temperantia describitur. In quarto commendatur. In quinto ponitur diuisio temperantie secundum tullium. et agitur de prima eius specie scilicet continentia. ubi tanguntur duodecim. que nobis dissuadent inordinatum amorem uoluptatum. et duodecim dampna que nobis faciunt uoluptates. In sexto agitur de clementia et ostenditur quid ipsa sit et quod principi maxime sit necessaria. et tanguntur .xii. que possunt incitare principes ad clementiam. In septimo agitur de modestia. In octauo diuiditur temperantia prout attenditur circa delectationes sensuum. In nono agitur de sobrietate. ubi nomen sobrietatis primo distinguitur. Secundo sobrietas commendatur. Tercio de officiis eius tangitur. In decimo diuiditur temperantia. que attenditur circa delectationes secundum tactum. et primo illa temperantie que pertinet ad membra generationi deputata describitur. et commendatur.

In undecimo agitur de uirginitate. ubi primo nomen uirginitatis distinguitur. Secundo uirginitas describitur. Tercio commendatur. quarto tanguntur .vi. que timenda sunt uirginibus. Quinto agitur de triplici aureola. scilicet predicatorum uirginum et martirum. et tanguntur .v. cause et propter quas multum competit officio predicationis. abrenuntiatio possessionum. In duodecimo agitur de castitate communi. In terciodecimo de castitate ministrorum ecclesie. ubi .viii. cause tanguntur quare castitas multum eis competat. In quartodecimo destruitur error eorum qui matrimonium dampnant. In quintodecimo matrimonium commendatur. In sextodecimo agitur de modo contrahendi

matrimoniũ In septimo decimo
ostenditur q͛d op͛ carnale sit illici
tum quod etiam licitum. ubi unde
am tanguntur que faciũt ad hoc q͛d
opus carnale fiat sine culpa et
uitorie. et quinq; que requirũt i
separabilitatem matrimonij. In
octauodecimo tangitur de tempe
rantia delectationũ sc͛dm uisũ et au
ditũ et olfactum. De fortitudīe.

Tractatus de fortitudine.
subdiuiditur in decem partē.
In p͛ma nomen fortitudinis di
sti[n]guitur. In sc͛da fortitudo
describitur. In tercia cōmendat͛
In quarta duodecim tanguntur
que iuuāt fortitudinē. In q͛nta
diuisiones fortitudinis ponunt͛
et numerus specierũ ostenditur.
et de p͛ma specie silicet de securitate
agitur. ubi multa solatia cōtra
mortem et alia terribilia tangũt͛.
ubi etiā tangitur de amore inor
dinato. et de securitate cōmendabi
li et rep͛hensibili. In sexta agitur
de patientia. q͛ ps subdiuiditur. i
vi. capitula. In p͛mo patientia
describitur et de uito ei͛ tangit͛ et
nomē ei͛ distinguitur. In sc͛do
patientia cōmendatur. In tercio
agitur de hijs que iuuāt patientiā
ubi agitur de tribulatione et ostendi
tur ei͛ multiplex utilitas. In. iiii.
diuidit͛ patientia in patientiā diuine
correctionis et humane p͛secutionis.
et de demonace inpugnationis et os
tenditur utilitas egritudinũ. In
quĩto agitur de temptationib; ubi
p͛mo ostenditur q͛d demones impug
nāt homines. Sc͛do ostenditur uti
litas tēptationũ. Tercio tangitur de
uarijs modis impugnandi quos
hēt tēptator. Q͛rto de mĩ repugnandi
quē deb; habē qui tēptatur. et osten
duntur ei qui tēptat͛ octo adiutoria
In sexto ponitur alie diuisiōes
patientie. In septima parte agit͛
de constantia. ubi tanguntur vi.
que pertinēt ad constantiam. Ite
alia. sex que p͛tinent ad instabi
litatē. In octaua agitur de p͛se
ueratia. ubi ipsa describit͛ et cō
mēdatur. In nona agitur de mḡ
nanimi͛. In decima de fiducia
et mḡnificentia. ubi utraq; descri
bitur. et officia mḡnificentie tā
in pace quā in bello ostenduntur.

Tractatus de De iusticia.
Iusticia subdiuidit͛ in sedecī
partes. In p͛ma nomē iusticie di
stinguit͛. In sc͛da iusticia descri
bitur. // In q͛rta diuisiones ei͛ po // In t͛cia cōmdat͛
nuntur. In quĩta agitur de
latria et religione, p͛ut tullius re
ligionē sum͛. ubi utraq; describitur.
latia uero cōmendat͛. et diuidit͛.
et de p͛tib; ei͛ agitur. et quadru
plex officiũ religionis tangit͛.
In sexta parte agitur de dulia.
ubi nomē dulie distinguitur. et
tangit͛ de speciebz ei͛. et errore eor͛
q͛ dicūt ecclām idolatrē circa sc͛os

et ymagines ſanctorum destruuntur.
In ſeptima parte agitur de oratione.
que ſubdiuiditur in decem capitula
In primo nomen orationis destingu
itur. In ſecundo deſcribitur. In tercio
commendatur. In quarto agitur de pre
paratione orationis. In quinto de
impedimentis ipsius. In ſexto oſten
ditur quid ſit orandum. In ſepti
mo ubi ſit orandum. In octauo quando
ſit orandum. In nono quid in oratione
ſit petendum. In decimo de ſpeciebus
orationis. In octaua parte agitur
de laude dei. ubi ſeptem tanguntur ne
ceſſaria intendenti laudi diuine.
In nona de graciarum actione deo
exhibenda. ubi tanguntur octo incita
tia ad graciarum actionem. et tanguntur
beneficia pro quibus homo debet re
gratiari deo. In decima de obediencia que
ſubdiuiditur in ſeptem capitula. In
primo obediencia deſcribitur. In ſe
cundo commendatur. In tercio de hijs
que iuuant obedientiam. In quarto de
gradibus obediencie. In quinto de par
tibus obediencie. In ſexto de hijs que
aduerſantur obediencie. ubi tangun
tur duodecim mala que propria uolun
tas facit hominum. In ſeptimo de
ſtruitur error illorum qui dicunt deo eſſe obe
diendum et non homini. In undecima parte a
gitur de diſciplina. que poſtea ſubdiuidi
tur in. vii. capitula. In primo nomen diſci
pline diſtinguitur. In ſecundo tangitur
de hijs que incitant ad correctionem fa
ciendam. In tercio ponuntur octo impedimen

ta correctionis. In quarto agitur
de modo agendi correctionem. In quinto
de hijs que incitant ad libenter recipi
endum diſciplinam uel correctionem. In
ſexto de partibus diſcipline ubi agi
tur de ieiunio. quod primo commendatur.
ſecundo de ſpeciebus eius tangitur. Tercio
de hijs que debent ipsum comitari. In
ſeptimo capitulo primo deſtruitur error.
qui dicit nullum eſſe excommunicandum. ſecundo
error qui dicit maleficos eſſe puniendos
pena temporali. In duodecima
parte agitur de equitate et tangitur de pi
etate. prout tullius et macrobius
eam acceperunt. In tredecima agitur
de gratia ubi oſtenduntur que ſint ca
uenda danti uel accipienti benefi
cia. et tangitur de uindicatione. In
quarta decima agitur de misericordia que ſub
diuiditur in ſeptem capitula. In primo misericordia
deſcribitur. In ſecundo commendatur. In
tercio de hijs que iuuant misericordiam. In
quarto ponuntur diuiſiones pertinen
tes ad eam. ubi agitur de operibus misericordie
per ordinem primo de ſpiritualibus. ubi tangun
tur octo incitantia ad compatiendum
crucifixo pro nobis. deinde de corporalibus.
In quinto oſtenditur de quo ſit elemoſi
na facienda. In ſexto cui ſit danda.
In ſeptimo quando ſit danda. In quinta
decima parte agitur de ueritate. ubi de
ſtruitur error qui dicit nullam ueri
tatem iuramento eſſe firmandam. In
ſexta decima agitur de fide ſeu fide
litate. De donis.

Tractatus de donis ſubdiuiditur

in duodecim ptes. In p ostendit
quare dona uocent. In scda dona
comendant et numer eorum mani
festatur In tercia agit de timore
q ps subdiuiditur in quatuor c. In i.
timor describit. In scdo comendat.
In tcio agit de speciebz timoris. In
.iiii. duodecim tanguntur q incu
tiunt timorem. Item tangunt xx.
attendenda. circa extremum iudicium et
agit de uacitate. acerbitate. et infi
nitate penarum infernalium In .iiii.
pte agitur de dono pietatis. In v.
de dono sciencie. In sexta de dono
fortitudinis In septima de do
no consilij In octaua. xii. tangunt
in quibz primo contemplatiua de
spectu actiue. In nona distingu
itur contemplatio a simplici conside
ratione. seu meditatione. et cogita
tione et tang de speciebz consideratois
et contemplationis et primo poni
tur q dicit B. de hac materia in
libro de consideratione in scdo. q dic
ricardus de sco uictore. In libro de
contemplatione. In decima pte ta
guntur. xii. q preparant ad diuinã
contemplacionem. et octo gradus s B.
quibz uiri contemplatiui ascendunt.
Item septem gradus s aug. et distin
guntur diuisa genera uisionum. In
xi. parte agit de dono intellectus
In duodecima de dono sapiencie.

Tractatus **De beatitudinibus.**
de beatitudinibz subdiuidi
tur in duodecim partes In

prima beatitudo describitur. In
scda v. tanguntur attendenda
et amminianda. circa doctrinam illam
que est compendium noue legis. In ter
cia p ostendit quod sit paupertas
spc. Scdo quomodo pauperes sint beati spu
Tercio quomodo regnum celorum sit eorum. Quar
to cum dono paupertas sps adapte
tur In quarta pte agitur de hu
militate q subdiuiditur in v. c.
Primo humilitas describit. Scdo
commendatur. Tercio agitur de
causis humilitatis. Quarto de
signis ipi. Quinto ponuntur diui
siones ad humilitatem ptinentes In
quinta pte agitur de paupertate
In sexta de mansuetudine ubi os
tenditur quod sit mansuetudo et tan
guntur xvi. pertinentia ad eius comen
dationem In septima pte agitur
de luctu qui primo describitur. Se
cundo spes eius distinguntur. Tercio
luctus commendatur. Quarto impedi
menta lacrimarum tanguntur. Quinto os
tenditur cum dono aptetur In octa
ua parte agitur de esurie iusticie.
In nona tangitur de mia In
decima agitur de mundicia cordis.
ubi mundicia primo describitur.
Secundo tangitur de hijs que eam ef
ficiunt uel custodiunt. Tercio tan
guntur v. cause propter quas mundi
cia maxime decet ministros eccle. Quar
to tanguntur duodecim que faciunt ad
commendationem mundicie. Quinto agitur
de ptibz mundicie. Sexto quod dono ei

ad aptetur. In undecima parte per
descriptiones pacis ponitur. Secundo com
mendationes. Tercio tanguntur duode
·ij· pars. cim que valent ad pacem habendam
Quarto tangitur de his que pacem ad
versantur. Quinto ponitur divisiones
ad pacem pertinentes. Sexto ostendi
tur quid sit beatitudo illa que commen
datur verbo illo beati pacifici. Septi
mo quare pacifici sint beati. Octavo
quare doni huic beatitudini aptetur.
In duodecima parte tangitur de pa
ciencia persecutionis. Explicit capitulum.

Incipit tractatus moralis de virtutibus et prologus in opus sequens.

Cum circa utilia
studere debeamus exem
plo Salomonis dicen
tis Cogitavi in corde
meo abstrahere a vi
no carnem meam ut animam
transferrem ad sapientiam devita
remque stulticiam donec viderem quid esset
utile filiis hominum. Ecclesiastes ij. Utilia etiam
tamen doceri debemus ex domino dicenti Ysa.
xlviij. Ego deus tuus docens te u
tilia. Virtutibus vero nichil utilius
in hac vita hominibus. Capitulo octavo.
Circa virtutes specialiter vacare deberet
studium et doctrina. Precipue cum sine stu
dio et doctrina virtus vix vel nunquam habe
ri possit. Seneca. Virtus sine studio sui esse
b. non potest. B. Primum opus virtutis est
doceri. Virtus cum humilitate vult doceri
cum labore queri cum amore haberi. nec
aliter vel doceri vel haberi potest. Item Seneca.
Sen. Cito nequicia surrepit difficile virtus
inventa est. ducem rectoremque deside
rat. sine magistro vicia discuntur.
Idem. Erubescimus discere bona mente
et turpe est huiusmodi rei magistrum
querere. desperandum est posse casu tan
tum bonum nobis influere. Precipua pars
philosophie est que circa virtutes versatur studio
sis minime negligenda. Unde Seneca
dicit philosophia studium esse virtutis. Quod
ego minimus de ordine fratrum pre
dicatorum desiderans colligere aliqua
que diffuse in scripturis de virtutibus
inveniuntur. quod cum dissuaderet tum
in ingenii parvitas et materie
difficultas. materias enim grandes in
genia parva non sustinent. ut ait Ieronimus.
Prevaluit superioris auctoritas
qui hoc onus michi iniunxit cui non
ausus fui contradicere. sciens quod omnis
potestas a deo est. et qui potestati re
sistit dei ordinationi resistit. Ro.
xiij. Et in memoria habens illud
verbum salvatoris. Luce x. Qui vos
audit me audit. Verbum enim ministro
eius dictum habui ac si de celo sonu
isset. Fiduciam etiam habui in eo quod vellet
in ministerio quod per ministrum suum
a me dignabatur exigere. cum tamen
sciret me non ab ipso hoc habere non posse.
In cassum enim laborat in doctrina virtu
tum qui aliunde eam sperandam putat
quam a domino virtutum. ad gloriam do
mini nostri ihesu christi qui est virtus et sapientia
patris ausus sum aggredi tractatum vir
tutum ad utilitatem humilium. Super
bi enim dimittendi sunt sibi qui se pa